Bài Tập Chương 1

---000---

Các bài tập chương này được trích dẫn và dịch lại từ:

Computer Organization and Design: The Hardware/Software Interface, Patterson, D. A., and J. L. Hennessy, Morgan Kaufman, Revised Fourth Edition, 2011.

Bài 1.

Tìm từ hoặc cụm từ trong danh sách sao cho phù hợp nhất cho các câu hỏi bên dưới (Sinh viên sử dụng các số thứ tự bên cạnh từ/cụm từ đó để trả lời). Chỉ sử dụng 01 lựa chọn phù hợp nhất cho câu trả lời.

1.	virtual worlds	14.	operating system
2.	desktop computers	15.	compiler
3.	servers	16.	bit
4.	low-end servers	17.	instruction
5.	supercomputers	18.	assembly language
6.	terabyte	19.	machine language
7.	petabyte	20.	С
8.	. datacenters	21.	assembler
9.	embedded computers	22.	high-level language
10.	multicore processors	23.	system software
11.	VHDL	24.	application software
12.	RAM	25.	cobol
13.	CPU	26.	fortran

- Máy tính được dùng để giải quyết các vấn đề lớn và thông thường truy cập qua 1.1 mang. (5 – supercomputer)
- 10^{15} byte hoặc 2^{50} byte (**7 petabyte**) 1.2
- Máy tính có sư kết hợp của hàng trăm ngàn bô xử lý và hàng terabyte bô nhớ. (3 1.3 server)
- Các ứng dụng mang tính khoa học viễn tưởng ngày nay có lẽ sẽ được hiện diện 1.4 trong tương lai gần.(1 – virtual worlds)
- Một loại bộ nhớ được gọi là bộ nhớ truy xuất ngẫu nhiên. (12 RAM) 1.5
- Môt phần của một máy tính được gọi là đơn vị xử lý trung tâm. (13 CPU) 1.6
- 1.7 Hàng ngàn bộ vi xử lý tạo thành một cluster (bó, cụm) lớn. (8 – datacenters)

- 1.8 Một vi xử lý chứa vài bộ xử lý trong cùng một chip. (10 multicore processors)
- 1.9 Máy tính để bàn không có màn hình hoặc bàn phím thường được truy cập qua mạng. (4 low-end servers)
- 1.10 Đây là lớp máy tính có số lượng lớn nhất hiện này, và chỉ chạy một ứng dụng hoặc một nhóm ứng dụng liên quan. (9 Embedded Computer)
- 1.11 Ngôn ngữ đặc biệt được sử dụng để diễn tả các thành phần phần cứng. (11 VHDL)
- 1.12 Máy tính cá nhân có hiệu năng tốt cho người dùng đơn lẻ với giá rẻ. (2 Desktop Computer)
- 1.13 Chương trình mà dịch từ ngôn ngữ cấp cao xuống hợp ngữ. (15 Compiler)
- 1.14 Chương trình mà chuyển từ hợp ngữ thành lệnh nhị phân/mã máy. (21 Assembler)
- 1.15 Ngôn ngữ cấp cao cho xử lý dữ liệu thương mại. (25 Cobol)
- 1.16 Ngôn ngữ nhị phân mà bộ xử lý có thể hiểu. (19 Machine language)
- 1.17 Các lệnh mà các bộ xử lý có thể hiểu. (17 Instruction)
- 1.18 Ngôn ngữ cấp cao cho tính toán khoa học. (26 Fortran)
- 1.19 Ngôn ngữ mô tả lệnh nhị phân của máy tính thông qua kí hiệu biểu diễn (symbol) (18 Assembly language)
- 1.20 Chương trình làm nhiệm vụ giao tiếp giữa chương trình người dùng cấp cao và phần cứng, cung cấp các dịch vụ khác nhau và các chức năng giám sát. (14 Operating system)
- 1.21 Phần mềm hoặc các chương trình được phát triển bởi các người dùng. (24 Application software)
- **1.22** Số nhị phân (có giá trị 0 hoặc 1) (**16 bit**)
- 1.23 Lớp phần mềm giữa phần mềm ứng dụng và phần cứng mà chứa hệ điều hành và các trình biên dịch. (23 system software)
- 1.24 Ngôn ngữ cấp cao được sử dụng để viết ứng dụng và phần mềm hệ thống. (20 C)
- 1.25 Dạng ngôn ngữ linh động (có thể chạy trên nhiều nền tảng khác nhau), có thể kết hợp giữa từ và các công thức đại số toán học và phải được biên dịch sang hợp ngữ trước khi chạy trên máy tính (22 high-level language)
- **1.26** 10^{12} byte hoặc 2^{40} byte. (**6 Terabyte**)

Bài 2.

2.1 Cho một màn hình màu sử dụng 8 bit để hiến thị một màu cơ bản (đỏ (Red), xanh lá (Green), xanh đậm (Blue)) trong mỗi pixel với độ phân giải 1280x800 pixel. Hãy cho biết độ lớn nhỏ nhất của bộ đệm để có thể chứa một khung ảnh?

Trả lời: 3,072,000 byte (Khoảng 3 Mbyte)

2.2 Nếu một máy tính có bộ nhớ chính là 2048 Mbyte, nó có thể chứa tối đa bao nhiêu khung ảnh, giả sử bộ nhớ không chứa gì khác?

Trả lời: số lượng khung (frame) = 2048 Mbyte/ 3 Mbyte = 683 khung ảnh.

2.3 Một máy tính đã kết nối với một mạng Ethernet với tốc độ 1Gb cần gửi tệp (file) có dung lượng 256 KB. Hãy cho biết cần bao nhiều thời gian để hoàn thành?

Trả lời:

Tốc độ mạng: Mạng 1 gigabit ==> có thể truyền 1 gigabit/giây = 125 Mbyte/ giây.

Kích thước File: 256 Kbyte = 0.256 Mbyte.

Thời gian truyền 0.256 Mbyte = 0.256/125 = 2.048 ms

2.4 Tìm thời gian cần đọc một tệp từ DRAM, bộ nhớ Flash, Đĩa từ nếu ta cần 2μs để đọc từ bô nhớ cache.

Hình bên dưới cho biết tốc đô truy cập đối với mỗi loại bô nhớ:

	• • • • • •		
Cache	DRAM	Flash Memory	Magnetic Disk
5ns	50 ns	5 μs	5 ms

(Bảng trên cho ta biết tốc độ đọc của các loại bộ nhớ, chú ý bộ nhớ cache nhanh hơn 10 lần bộ nhớ DRAM, bộ nhớ DRAM nhanh hơn 100.000 lần tốc độ đĩa từ, bộ nhớ flash nhanh hơn 1000 lần đĩa từ)

Trả lời:

2 μs từ bộ nhớ cache ==> 20 μs từ DRAM.

20 μs từ DRAM ==> 2 giây từ đĩa từ.

20 μs từ DRAM ==> 2 ms từ bộ nhớ flash.

Bài 3.

Cho 3 bộ xử lý P1, P2 và P3: cùng chạy một tập lệnh với các tần số/tốc độ xung clock và CPI được cho như bảng bên dưới.

Bộ xử lý	Clock Rate	СРІ
P1	2 Ghz	1.5
P2	1.5 Ghz	1.0
P3	3 Ghz	2.5

3.1 Bộ xử lý nào có hiệu suất cao nhất dựa theo tiêu chí số lệnh thực thi trong 1 giây (IPS) và số triệu lệnh thực thi trong một giây (MIPS)?

Trả lời:

$$IPS(P1) = 2Ghz / 1.5 = 1.33 \times 10^9$$

$$MIPS(P1) = 1.33 \times 10^3$$

$$IPS(P2) = 1.5Ghz/1.0 = 1.5 \times 10^9$$

$$MIPS(P2) = 1.5 \times 10^3$$

$$IPS(P3) = 3Ghz/2.5 = 1.2 \times 10^9$$

$$MIPS(P3) = 1.2 \times 10^3$$

Bộ xử lý nào thực thi nhiều lệnh trong một giây nhất sẽ là bộ xử lý có hiệu suất cao nhất.

⇒ P2 có hiệu suất cao nhất

3.2 Nếu các bộ xử lý chạy 1 chương trình nào đó hết 10 giây, tìm tổng số chu kì và tổng số lượng lệnh tương ứng.

Trả lời

Execution time =
$$\frac{\text{Number of cycles}}{\text{Clock rate}}$$

Tổng số chu kì(P1) =
$$10 \times 2 \times 10^9 = 20 \times 10^9$$
 (chu kì)

Tổng số chu kì(P2) =
$$10 \times 1.5 \times 10^9 = 15 \times 10^9$$
 (chu kì)

Tổng số chu kì(P3) =
$$10 \times 3 \times 10^9 = 30 \times 10^9$$
 (chu kì)

Number of cycle = Number of instructions x CPI

Number of instructions =
$$\frac{\text{Number of cycles}}{\text{CPI}}$$

Tổng số lệnh (P1) =
$$20 \times 10^9/1.5 = 13.33 \times 10^9$$
 (lệnh)

Tổng số lệnh (P2) =
$$15 \times 10^9/1 = 15 \times 10^9$$
 (lệnh)

Số lượng lệnh (P3) =
$$30 \times 10^9/2.5 = 12 \times 10^9$$
 (lệnh)

3.3 Nếu chúng ta cố giảm 30% thời gian thực thi sẽ dẫn tới việc tăng 20% CPI. Nếu vậy, tốc độ/tần số xung clock mới của từng bộ xử lý tương ứng phải là bao nhiều? Lưu ý: sử dụng dữ liệu ở câu 3.2

Trả lời:

CPI mới của
$$P1 = 1.5 \times 1.2 = 1.8$$

CPI mới của
$$P2 = 1 \times 1.2 = 1.2$$

CPI mới của
$$P3 = 2.5 \times 1.2 = 3$$

Thời gian thực thi mới = (thời gian cũ) $\times 0.7 = 10 \times 0.7 = 7$ (giây)

Execution time =
$$\frac{\text{Number of intructions x CPI}}{\text{Clock rate}}$$

(Number of instructions lấy ở câu 3.2)

Thay số vào ta có tốc độ mới của các bộ xử lý:

Clock rate(P1) =
$$13.33 \times 10^9 \times 1.8/7 = 3.43 \text{ GHz}$$

Clock rate(P2) =
$$15 \times 10^9 \times 1.2 / 7 = 2.57 \text{ GHz}$$

Clock rate(P3) =
$$12 \times 10^9 \times 3 / 7 = 5.14 \text{ Ghz}$$

Các câu bên dưới sử dụng dữ liệu ở bảng sau.

Processor Rate	Clock	No. Instructions	Time
P1	2 GHz	20.10^9	7s
P2	1.5 GHz	30.10^9	10s
P3	3 GHz	90.10 ⁹	9s

3.4 Tìm IPC (số lệnh được thực hiện trong một chu kì – instruction per cycle) cho mỗi bộ xử lý.

Trả lời:

 $IPC = 1/CPI = Number of instructions/(Execution time \times clock rate)$

$$IPC(P1) = 20.10^9 / (7 \times 2Ghz) = 1.42$$

$$IPC(P2) = 30.10^9 / (10 \text{ x } 1.5\text{Ghz}) = 2$$

$$IPC(P3) = 90.10^9 / (9 \text{ x 3Ghz}) = 3.33$$

3.5 Tìm tốc độ/tần số xung clock mới cho P2 để P2 có thể giảm thời gian thực thi bằng P1.

Trả lời:

Clock rate (new) = Number of instructions $\times$ CPI/ Execution time (new)

Clock rate (old) = Number of instructions $\times$ CPI/ Execution time (old)

Clock rate (new)/ Clock rate (old) = Execution time (old)/ Execution time (new)

 $\Rightarrow$ Clock rate (new) = (Clock rate (old) x 10/7) = 1.5 Ghz x 10/7 = 2.14 Ghz

3.6 Tìm số lượng lệnh cho P2 mà giảm thời gian thực thi của nó tới bằng của P3.

Trả lời:

Number of instructions(new) = (clock rate x execution time(new)) / CPI

Number of instructions(old) = (clock rate x execution time(old)) / CPI

- ⇒ Number of instructions(new)/Number of instructions(old)= execution time(new)/ execution time(old)
- Number of instructions(new) = Number of instructions(old) x $9/10 = 30 \times 10^9 \times 9 / 10 = 27 \times 10^9$

Bài 4.

Xét 2 cách thiết kế và hiện thực khác nhau của cùng kiến trúc bộ lệnh lên hai bộ xử lý P1 và P2. Có 4 lớp lệnh: A, B, C và D. Tốc độ clock và CPI của mỗi cách thiết kế được cho như bảng bên dưới.

Bộ xử lý	Clock rate	CPI Class A	CPI Class B	CPI Class C	CPI Class D
P1	1.5 Ghz	1	2	3	4
P2	2 Ghz	2	2	2	3

4.1 Cho một chương trình với 10⁶ lệnh được chia thành các lớp sau: 10% lớp A, 20% lớp B, 50% lớp C và 20% lớp D. Cách thiết kế và hiện thực nào sẽ chạy nhanh hơn (hay bộ xử lý nào sẽ chạy nhanh hơn) với chương trình này?

Trả lời:

Số lượng các lệnh tương ứng với các lớp:

Class A: 10⁵ lệnh

Class B: 2×10^5 lệnh

Class C: 5×10^5 lệnh

Class D: 2×10^5 lệnh

Execution time = $\frac{\text{Number of intructions x CPI}}{\text{Clock rate}}$

Với bộ xử lý P1:

Thời gian các lệnh thuộc nhóm A chạy = $(10^5/1.5 \text{ x } 10^9) = 0.66 \times 10^{-4}$

Thời gian các lệnh thuộc nhóm B chạy = 2.66×10^{-4}

Thời gian các lệnh thuộc nhóm C chạy = 10×10^{-4}

Thời gian các lệnh thuộc nhóm D chay = 5.33×10^{-4}

Thời gian thực thi chương trình trên bộ xử lý $P1 = 18.65 \times 10^{-4}$

Với bộ xử lý P2:

Thời gian các lệnh thuộc nhóm A chạy = 10^{-4}

Thời gian các lệnh thuộc nhóm B chạy = 2×10^{-4}

Thời gian các lệnh thuộc nhóm C chạy = 5×10^{-4}

Thời gian các lệnh thuộc nhóm D chạy = 3×10^{-4}

Thời gian thực thi chương trình trên bộ xử lý $P2 = 11 \times 10^{-4}$

→ P2 nhanh hơn

4.2 Tìm CPI chung/trung bình của mỗi bộ xử lý với chương trình trên? **Trả lời**:

CPI(P1) =
$$18.65 \times 10^{-4} \times 1.5 \times 10^{9}/10^{6} = 2.79$$

CPI(P2) = $11 \times 10^{-4} \times 2 \times 10^{9}/10^{6} = 2.2$

4.3 Tìm tổng số chu kì xung clock của chương trình trên P1 và P2.Trả lời:

Number of clock cycles = Number of instructions x CPI

Number of clock cycles(P1) = Number of instructions_A x CPI_A + Number of instructions_B x CPI_B + Number of instructions_C x CPI_C + Number of instructions_D x CPI_D

$$=10^5 \times 1 + 2 \times 10^5 \times 2 + 5 \times 10^5 \times 3 + 2 \times 10^5 \times 4 = 28 \times 10^5$$

Number of clock cycles (P2): turng tự

4.4 Giả sử rằng lệnh toán học (Arith) cần 1 chu kì; đọc dữ liện từ bộ nhớ (Load) và ghi dữ liệu vào bộ nhớ (Sw) trong 5 chu kì; các lệnh nhánh (Branch) trong 2 chu kì. Tìm thời gian thực thi của một chương trình chạy trên bộ xử lý 2 GHz? Biết số lệnh từng loại trong chương trình chạy như bảng:

Arith	Store	Load	Branch	Total
500	50	100	50	700

Trả lời:

Execution time =
$$\frac{\text{Number of intructions x CPI}}{\text{Clock rate}}$$
= $(500 \times 1 + 50 \times 5 + 100 \times 5 + 50 \times 2) / (2 \times 10^9)$
= $675 \times 10^{-9} \text{ s}$
= 675 ns

4.5 Tìm CPI cho chương trình trên.

Trả lời:

$$CPI = \frac{\text{Execution time x Clock rate}}{\text{Number of instructions}}$$

$$\Rightarrow CPI = \frac{675 \times 10^{-9} \times 2 \times 10^{9}}{700} = 1.92$$

4.6 Nếu số lượng của các lệnh load có thể giảm một nửa, chương trình tăng tốc bao nhiêu lần (speedup) và CPI mới của chương trình là bao nhiêu? **Trả lời**:

Execution time =
$$\frac{\text{Number of intructions x CPI}}{\text{Clock rate}}$$

Execution Time = $(500 \times 1 + 50 \times 5 + 50 \times 5 + 50 \times 2) \times 0.5 \times 10^{-9} = 550 \text{ ns}$
Speed-up = $675 \text{ ns}/550 \text{ ns} = 1.23$
CPI = $550 \times 10^{-9} \times 2 \times 10^{9}/700 = 1.57$

Bài 5.

Xét 2 cách thiết kế và hiện thực khác nhau (bộ xử lý P1 và P2) của cùng một tập lệnh. Có 5 lớp lệnh (A, B, C, D và E) trong tập lệnh. Tốc độ/Tần số xung clock và CPI của mỗi lớp được cho như bảng dưới.

		Clock	CPI	CPI	CPI	CPI	CPI
		Rate	Class A	Class B	Class C	Class D	Class E
Câu a	P1	1.0 GHz	1	2	3	4	3
Cau a	P2	1.5 Ghz	2	2	2	4	4
Câu b	P1	1.0 GHz	1	1	2	3	2
Câu b	P2	1.5 Ghz	1	2	3	4	3

5.1 Khi một máy tính thực thi bất kỳ chuỗi lệnh nào, nếu nó đạt một tốc độ nhanh nhất thì máy tính được xem là đạt hiệu suất đỉnh điểm (peak performance)

Tính số lượng lệnh thực thi trong 1 giây khi P1 và P2 đạt hiệu suất đỉnh điểm.

Trả lời:

a.

Hiệu suất đỉnh điểm của P1 xảy ra chỉ khi P1 chạy một đoạn lệnh mà tất cả các lệnh đều nằm trong lớp lệnh A (vì A có CPI nhỏ nhất).

Khi đó:

Số lượng lệnh thực thi trong 1 giây(P1) = number of instructions/execution time

$$=$$
 clock rate(P1)/CPI(A)

$$=10^9/1$$

$$= 10^9$$
 lệnh/giây = 1 G lệnh/giây

Tương tự, hiệu suất cao nhất của P2 xảy ra chỉ khi P2 chạy một đoạn lệnh mà tất cả các lệnh đều nằm trong lớp lệnh A hoặc lớp lệnh B hoặc lớp lệnh C, vì chúng có CPI nhỏ nhất.

Số lượng lệnh thực thi trong 1 giây(P2) = number of instructions/execution time

= clock rate(P2)/CPI(A)

= 0.75G lệnh/giây

b.

Số lượng lệnh thực thi trong 1 giây(P1) = 1G inst/sec

Số lượng lệnh thực thi trong 1 giây(P2) = 1.5G inst/sec

5.2 Nếu số lệnh cần thực thi của một chương trình được chia đều cho các lớp lệnh, ngoại trừ lớp lệnh A có số lệnh gấp đôi các lớp lệnh khác. Máy tính nào chạy nhanh hơn và nhanh hơn bao nhiêu lần?

Trả lời:

a. Gọi I là tổng số lệnh của chương trình.

Số lệnh cho mỗi lớp lệnh B, C, D, E: I/6 = 0.167I

Số lệnh cho lớp A: 0.333I số lệnh

Class	Number of	P1		P2		
	Instructions	CPI	Number of Instructions x CPI	CPI	Number of Instructions x CPI	
A	0.333I	1	0.333I	2	0.666I	
В	0.167I	2	0.334I	2	0.334I	
С	0.167I	3	0.5011	2	0.334I	
D	0.167I	4	0.668I	4	0.668I	
Е	0.167I	3	0.5011	4	0.668I	
Total			2.337I		2.67I	

Dịch: Nguyễn Hữu Nhân & Trần Thị Như Nguyệt

Ta có:

Execution time =
$$\frac{\text{Number of intructions x CPI}}{\text{Clock rate}}$$

Execution time (P1) = $2.337 \text{ I} / 1 \text{ GHz} = 2.337 \text{ x } 10^{-9} \text{ x I (s)}$

Execution time $(P2) = 2.67 \text{ I} / 1.5 \text{GHz} = 1.78 \text{ x } 10^{-9} \text{ x I (s)}$

- ⇒ Máy P2 chạy nhanh hơn P1 và nhanh hơn 2.337/1.78 = 1.3 lần
- b. P1 nhanh hơn P2 1.03 lần (SV tự tính)
- **5.3** Nếu số lượng lệnh cần thực thi của một chương trình được chia đều cho các lớp lệnh, ngoại trừ lớp E có số lệnh gấp đôi các lớp lệnh khác. Máy tính nào chạy nhanh hơn và nhanh hơn bao nhiều lần?

Trả lời:

Giống câu **5.2**

- a. P2 is 1.31 times faster than P1
- b. P1 is 1.00 times faster than P2

Bảng dưới cho biết sự phân chia số lượng lệnh theo nhóm lệnh của 2 chương trình khác nhau. Sinh viên sử dụng dữ liệu này cho các câu bên dưới để tìm hiểu sự ảnh hưởng đến hiệu năng của một bộ xử lý MIPS.

	Số lệnh					
	Compute Load Store Branch total					
Program 1	1000	400	100	50	15500	
Program 2	1500	300	100	100	1750	

5.4 Giả sử rằng lệnh tính toán (Compute) mất 1 chu kì, lệnh đọc dữ liệu từ bộ nhớ (Load) và ghi dữ liệu vào bộ nhớ (Store) mất 10 chu kì và lệnh rẽ nhánh (Branch) mất 3 chu kì. Dựa vào bảng dữ liệu trên hãy tính thời gian thực thi của một bộ xử lý MIPS 3 GHz.

Trả lời:

			P1		P2
Loại	CPI	Số lệnh	Số chu kỳ xung clock tương	Số lệnh	Số chu kỳ xung clock tương ứng
lệnh		từng nhóm	ứng từng nhóm	từng nhóm	từng nhóm
IÇIIII		(Program 1)	Number of instructions x	(Program 2)	Number of instructions x CPI
			CPI		
Compute	1	1000	1000	1500	1500
Load	10	400	4000	300	3000
Store	10	100	1000	100	1000
Branch	3	50	150	100	300
Tổng:			6150		5800

Execution time (P1) = 6150/3 Ghz = 2.05×10^6 s = 2.05μ s

Execution time (P2) = 5800/3 Ghz = $1.93 \mu s$

5.5 Giả sử rằng lệnh tính toán (Cmpute) mất 1 chu kì, lệnh đọc dữ liệu từ bộ nhớ (Load) và ghi vào bộ nhớ (Store) mất 2 chu kì và lệnh rẽ nhánh (Branch) mất 3 chu kì. Dựa vào bảng dữ liệu trên hãy tính thời gian thực thi của một bộ xử lý MIPS 3GHz. Trả lời:

		F	P 1	]	P2
Loại	CPI	Number of	CPI x	Number of	CPI x
lệnh		instructions ₁ Number of i		instruction ₂	Number of
			instruction ₁		instruction ₂
Compute	1	1000	1000	1500	1500
Load	2	400	800	300	600
Store	2	100	200	100	200
Branch	3	50	150	100	300
Tổng			2150		2600

Execution time (P1) = 2150/3 Ghz = $716 \times 10^6 s = 0.71 \mu s$ Execution time (P2) = 2600/3 Ghz = 0.86μ s